

Ewa Andrysiak

Katedra Informatologii i Bibliologii

Uniwersytet Łódzki

e-mail: ewa.andrysiak@uni.lodz.pl

 <https://orcid.org/0000-0002-5949-6130>

[**Ekslibris jako element wizerunku bibliotek Państwowych Wyższych Szkół Zawodowych¹**

DOI: <https://doi.org/10.18778/0860-7435.31.07>

Abstrakt: W każdej z utworzonych w latach 1998–2009 wyższych szkół zawodowych funkcjonuje biblioteka. Celem artykułu jest prezentacja ekslibrisów uczelnianych bibliotek wykorzystywanych do sygnowania gromadzonych zbiorów.

Słowa kluczowe: ekslibris, biblioteka, państwowe wyższe szkoły zawodowe

[**Wstęp**

Ekslibris – forma znaku własnościowego – obecny jest w zbiorach bibliotek do oznaczania poszczególnych egzemplarzy księgozbioru bądź w postaci gromadzonych kolekcji, a także eksponowany na wielu bibliotecznych wystawach. Posiada go szereg bibliotek różnych typów, zarówno naukowych (m.in. bibliotek uczelni, towarzystw naukowych), publicznych, pedagogicznych czy szkolnych. Często biblioteki (także właściciele księgozbiorów prywatnych)

¹ Powyższy tekst w zmienionej wersji przedstawiono na ogólnopolskiej konferencji naukowej dyrektorów bibliotek PWSZ „Od książki tradycyjnej do książki wirtualnej”. Kalisz, 4–6 września 2019 r.

posiadają więcej niż jeden znak własnościowy, wykorzystują je do sygnowania księgozbioru i zbiorów specjalnych.

W *Encyklopedii książki* pod hasłem „Ekslibris – superexlibris” czytamy m.in.:

– znaki własnościowe książki; mają chronić książkę przed kradzieżą, wskazują jej przynależność do konkretnej osoby lub biblioteki, są wyrazem bibliofilskich zainteresowań właściciela, elementem nobilitującym posiadacza lub przejawem mody, zwykle podnoszą estetyczne walory egzemplarza i jego wartość na rynku antykwarycznym (Dunin & Fluda-Krokos, 2017, s. 612).

Wykonywany różnymi technikami księgoznak, który w Polsce pojawił się w wieku XVI (1516 r.), poza motywem graficznym i nazwą właściciela zawiera niezbędny element w postaci określenia: „Ex libris”, „Z ksiąg”, „Ex Bibliotheca”, „In usum...”, „Z biblioteki” czy „Z księgozbioru”.

Współcześnie działania dotyczące ekslibrisu to:

- kolekcjonerstwo zarówno indywidualne jak i instytucjonalne (kolekcje ekslibrisów w muzeach książki, bibliotekach), do największych należą kolekcje biblioteki Zakładu Narodowego im. Ossolińskich, Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, Biblioteki Narodowej, Biblioteki Raczyńskich w Poznaniu, Biblioteki Jagiellońskiej,
- wystawiennictwo (wystawy organizowane m.in. przez biblioteki publiczne w działających przy nich galeriach czy domy kultury),
- konkursy (m.in. Międzynarodowe Biennale Ekslibrisu Współczesnego w Malborku od 1963 r., Biennale Małej Formy Graficznej i Ekslibrisu w Ostrowie Wielkopolskim, konkurs im. Klemensa Raczaka w Poznaniu (Dunin & Fluda-Krokos, 2017, s. 614, 615–616), konkurs na ekslibris muzyczny w ramach międzynarodowego festiwalu „Chopin w barwach jesieni” w Antoninie).

W cytowanej już *Encyklopedii książki* czytamy także:

Mimo że E. utracił w znacznym stopniu swoją funkcję pierwotną – oznaczania przynależności egzemplarza do konkretnego zbioru – pozostaje nadal istotnym zjawiskiem w pol. bibliofilstwie i sztuce, aczkolwiek jest już postrzegany raczej jako przedmiot kolekcjonerstwa i wystawiennictwa niż jako znak własnościowy (Dunin & Fluda-Krokos, 2017, s. 616).

Nadal jednak ekslibris pełni funkcję użytkową służąc do oznaczania własności. Po drugie – traktowany jest jako dzieło sztuki, mówimy wówczas o funkcji artystycznej. I po trzecie, dziś ekslibris pełni także funkcję marketingową świadczącą o dbałości biblioteki o zbiory.

Prezentowany materiał zebrano na podstawie e-maili skierowanych do bibliotek państwowych wyższych szkół zawodowych z pytaniami dotyczącymi posiadania znaku graficznego w postaci eklibrisu, jego kształtu, informacji o autorze, technice i roku wykonania oraz sposobie wykorzystania (okazjonalny, czy do oznaczania księgozbioru). Ze względu na niewiele odpowiedzi zwrotnych informacje uzupełniono przeglądając strony www poszczególnych uczelni.

Eklibrisy bibliotek PWSZ

Podział administracyjny kraju w 1998 r. spowodował zmniejszenie liczby województw z 49 do 16. Na mocy ustawy o wyższych szkołach zawodowych z 1997 r., przeważnie w byłych miastach wojewódzkich, powstały uczelnie kształcące na poziomie zawodowym licencjackim, inżynierskim i magisterskim.

W ramach utworzonych w latach 1998–2009 uczelni działają biblioteki, z których część posiada swoje biblioteczne znaki własnościowe. Eklibrisy bibliotek PWSZ wyloniono w drodze konkursów, ogłaszanych przez uczelniane ksiąźnice m.in. z okazji jubileuszy działalności szkoły. Konkursy miały charakter otwarty i cieszyły się zainteresowaniem, wpływało na nie od blisko 50 do 170 prac.

Termin konkursu na znak własnościowy Biblioteki PWSZ w Głogowie, popularyzujący i promujący placówkę, przypadł na pierwszy kwartał roku 2007. Konkurs miał charakter otwarty, do udziału zaproszeni zostali zarówno twórcy profesjonalni, jak i nieprofesjonalni (*Konkurs biblioteki PWSZ*, 2007). Na konkurs wpłynęły 84 prace wykonane przez 57 autorów (Iżycki, 2007), studentów głogowskiej PWSZ kierunków Grafika i Edukacja artystyczna, a w pracach jury udział wzięli wykładowcy tych kierunków (dr hab. Przemysław Tyszkiewicz, dr Adam Olejniczak) oraz jako przewodnicząca komisji Urszula Zięba, dyrektor Biblioteki PWSZ. Cztery zwycięskie prace wykonane zostały techniką akwaforty. Znak autorstwa Piotra Szymczaka przeznaczono do sygnowania zbiorów, trzy eklibrisy pełnią rolę znaków okazjonalnych² (Ryc. 1).

² Informacje Urszuli Zięby, dyrektor Biblioteki PWSZ w Głogowie.

Ryc. 1. Ekslibrisy Biblioteki PWSZ w Głogowie

Do znakowania zbiorów, autor Piotr Szymczak, akwaforta, 2007

Okazjonalny, autorka Izabela Bartosińska, akwaforta, 2007

Okazjonalny, autorka Elżbieta Smorczevska, akwaforta, 2007

Okazjonalny, autorka Izabela Szpunar, akwaforta, 2007

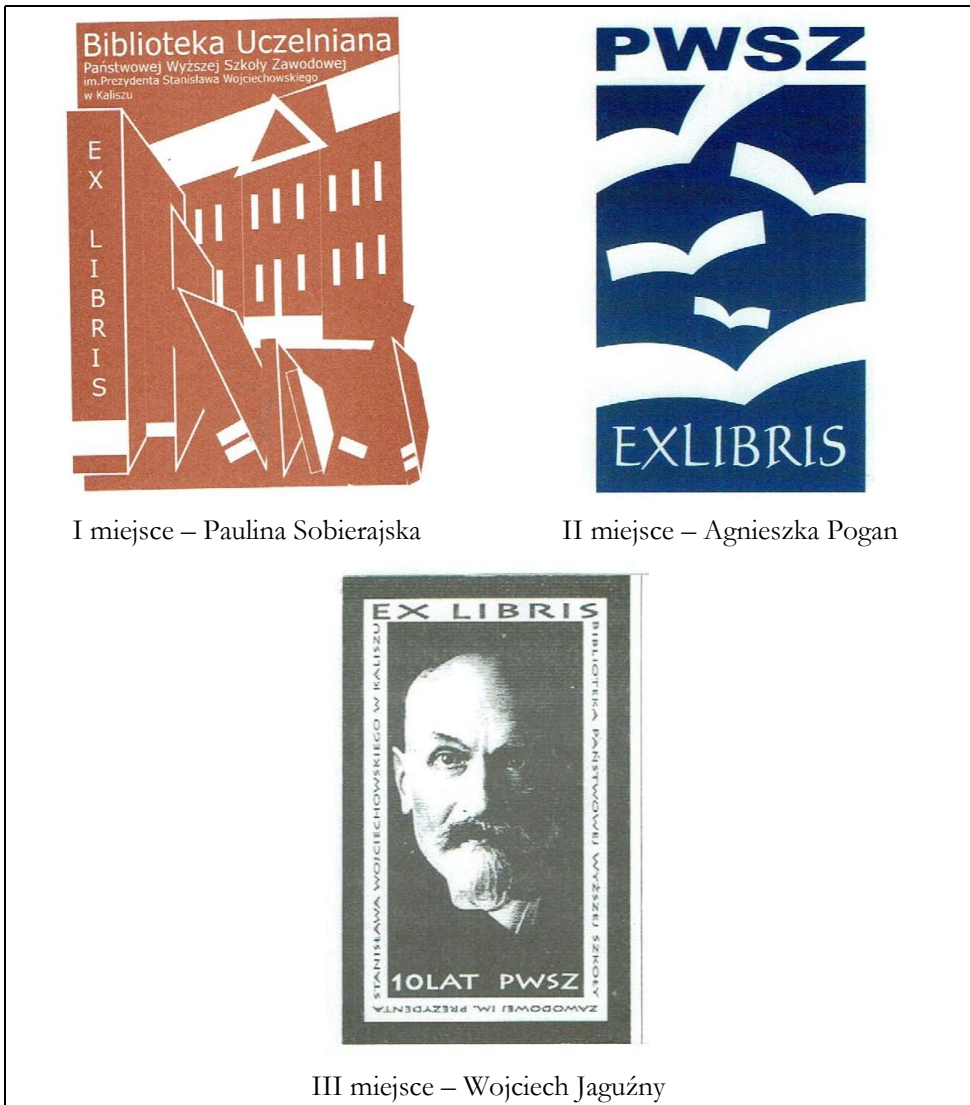
Źródło: Skany ekslibrisów otrzymane od Urszuli Zięby, dyrektor Biblioteki PWSZ w Głogowie

W konkursie na ekslibris ogłoszonym w 2009 r. przez bibliotekę kaliskiej PWSZ im. Prezydenta Stanisława Wojciechowskiego³ w ramach jubileuszu 10-lecia działalności uczelni, wzięli udział uczniowie szkół ponadgimnazjalnych z terenu Polski (Bydgoszcz, Dąbrowa Górnicza, Koszalin, Płock, Poznań, Wałcz, Zakopane) oraz uczniowie i studenci szkół kaliskich (I LO im. A. Asnyka, II LO im. T. Kościuszki, Liceum Plastyczne, Centrum Kształcenia Ustawicznego, PWSZ, Wydział Pedagogiczno-Artystyczny UAM). Do oceny zakwalifikowano

³ Od września 2020 r. Akademia Kaliska.

129 ze 147 prac wykonanych różnymi technikami graficznymi, które wpłynęły na konkurs (Calka, 2009, s. 67). Jury wyłoniło trzech laureatów; pierwsze i trzecie miejsce zdobyli studenci kaliskiego Wydziału Pedagogiczno-Artystycznego UAM (I. Paulina Sobierajska, III. Wojciech Jaguźny), miejsce drugie przyznano Agnieszce Pogan, uczennicy z Zespołu Szkół Plastycznych w Dąbrowie Górniczej (Ryc. 2). Poza tym wyróżniono 6 osób, w tym specjalne wyróżnienie przyznali także pracownicy biblioteki PWSZ (Calka, 2009, s. 68).

Ryc. 2. Eklibrisy Biblioteki PWSZ w Kaliszu

Źródło: Calka, 2009, s. 67–68

W lutym 2009 r. ogłoszono konkurs na projekt ekslibrisu Biblioteki PWSZ we Włocławku⁴. Wzięło w nim udział 43 uczniów z 12 szkół (gimnazja nr 1, 2, 4, 6, 7 z Włocławka, gimnazjum w Osiecinach, Społeczne LO z Chocenia, Zespół Szkół Technicznych z Włocławka), nadesłano 56 prac. Najciekawszy okazał się projekt Agnieszki Jabłońskiej, uczennicy z Zespołu Szkół im. Waleriana Łukasińskiego w Skępem. Przyznano też dwa wyróżnienia, które otrzymały uczennice z Zespołu Szkół w Skępem i z Publicznego Gimnazjum im. Ziemi Kujawskiej w Osiecinach (Ekslibris Biblioteki PWSZ).

W drodze ogólnopolskiego konkursu ogłoszonego w 2011 r. z okazji 10-lecia istnienia szkoły wyłoniono ekslibris biblioteki PWSZ w Chełmie. W konkursie dla studentów stacjonarnych i niestacjonarnych PWSZ w Chełmie oraz studentów publicznych i niepublicznych szkół wyższych w Polsce wzięły udział 24 osoby ze szkół wyższych z całej Polski, które złożyły 49 prac. Rozstrzygnięcie konkursu nastąpiło 12 maja 2011 r. Sześciuosobowa komisja przyznała dwie nagrody główne i trzy wyróżnienia. Zwycięzcą został student II roku budownictwa PWSZ w Chełmie Marcin Binkiewicz, autor ekslibrisu wykonanego w technice komputerowej wektorowej (*Konkurs na Ex libris... w Chełmie*, 2011; *Konkurs na ex libris... w Chełmie rozstrzygnięty*, [2011])⁵ (Ryc. 3). Drugie miejsce ex aequo zdobyli Grzegorz Cofta, student I roku grafiki Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku i Michał Nowicki, student II roku grafiki Kolegium Sztuk Pięknych w Kazimierzu Dolnym (*Konkurs na ex libris... w Chełmie rozstrzygnięty*, [2011]) (Ryc. 4).

Ryc. 3. Ekslibrisy Biblioteki PWSZ w Chełmie – miejsce 1

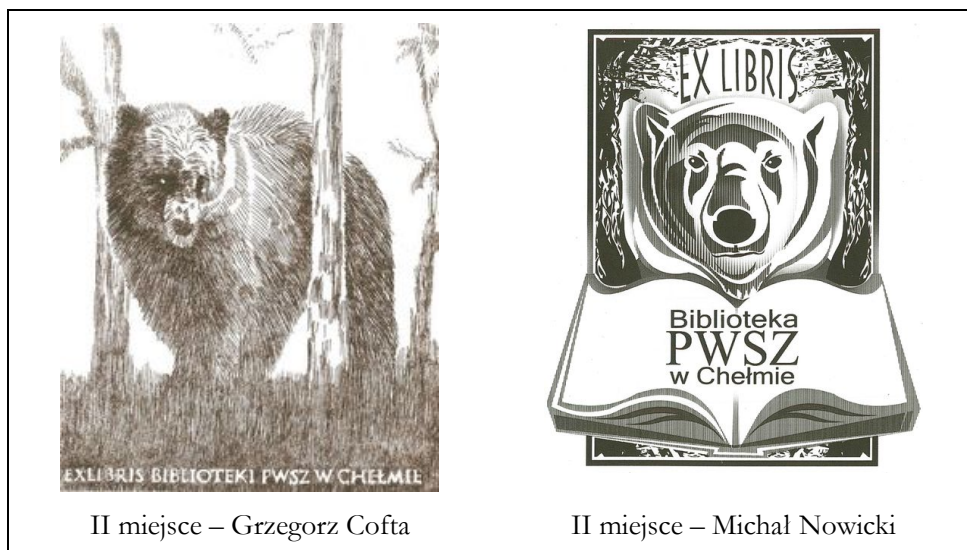

Źródło: *Konkurs na ex libris... w Chełmie rozstrzygnięty*, [2011]

⁴ Obecnie Państwowa Uczelnia Zawodowa we Włocławku.

⁵ Także informacje Moniki Iwaniszczuk z PWSZ w Chełmie.

Ryc. 4. Eklibrisy Biblioteki PWSZ w Chełmie – miejsca 2

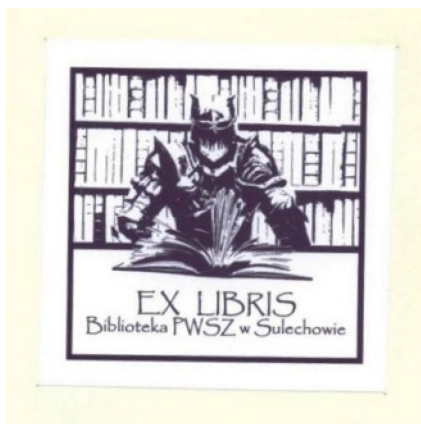
II miejsce – Grzegorz Cofta

II miejsce – Michał Nowicki

Źródło: *Konkurs na ex libris... w Chełmie rozstrzygnięty*, [2011]

Konkurs plastyczny dla uczniów szkół gimnazjalnych, licealnych i studentów na wykonanie znaku własnościowego biblioteki zorganizowała w maju 2016 r. Biblioteka PWSZ w Sulechowie (trzeba tu zaznaczyć, że od września 2017 r. PWSZ w Sulechowie stała się Zamiejscowym Wydziałem Uniwersytetu Zielonogórskiego). Na konkurs wpłynęło 170 prac wykonanych różnymi technikami z 30 szkół. Pierwsze i trzecie miejsce zdobyły uczennice Liceum Plastycznego w Zielonej Górze (I. Weronika Horożyńska, III. Pamela Bernard), miejsce drugie zajął Maciej Żurek, absolwent LO w Sulechowie, następnie student PWSZ w Sulechowie (Ryc. 5). Ponadto wyróżnienie otrzymało 13 prac. W konkursie udział wzięły m.in. dwie uczennice z klasy III gimnazjum z Zespołu Edukacyjnego w Kolsku, z których jedna – Julia Wojt zdobyła wyróżnienie (*Wyniki konkursu...*, [2016]; *Wyróżnienia dla naszych uczniów...*, 2016; Sosnowska, b.d.).

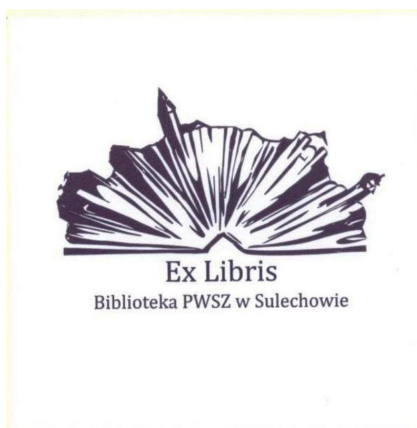
Ryc. 5. Ekslibrisy Biblioteki PWSZ w Sulechowie

I miejsce – Weronika Horożyńska

II miejsce – Maciej Żurek

III miejsce – Pamela Bernard

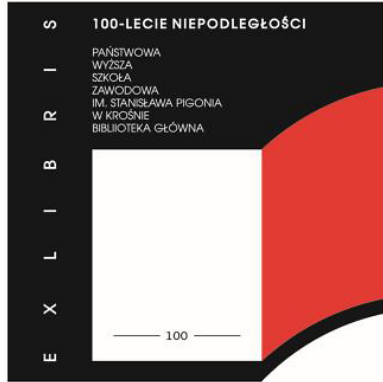
Źródło: *Konkurs na exlibris Biblioteki PWSZ w Sulechowie* [2016]

Najmłodszy ze znaków własnościowych powstał w 2018 r. w Krośnie. Konkurs na wykonanie projektu ekslibrisu PWSZ im. Stanisława Pigionia⁶ ogłoszono z okazji 100-lecia odzyskania przez Polskę niepodległości. W ogłoszeniu warunków konkursu organizatorzy zamieścili cytaty z *Encyklopedii wiedzy o książce* dotyczący znaku własnościowego: „Ex libris artystycznie wykonany podnosi walory estetyczne książki, dając tym samym świadectwo bibliofilskiego do niej stosunku” (*Konkurs na projekt EX LIBRISU*, 2018). Pierwsze miejsce

⁶ Od maja 2020 r. Karpacka Państwowa Uczelnia w Krośnie.

i nagrodę główną przyznano pracy *Ex libris – 100-lecie Niepodległości* autorstwa Jerzego Dobrzyńieckiego (Ryc. 6) (*Konkurs na projekt EX LIBRISU*, 2018; *Wyniki konkursu na wykonanie ekslibrisu okolicznościowego...*, 2018).

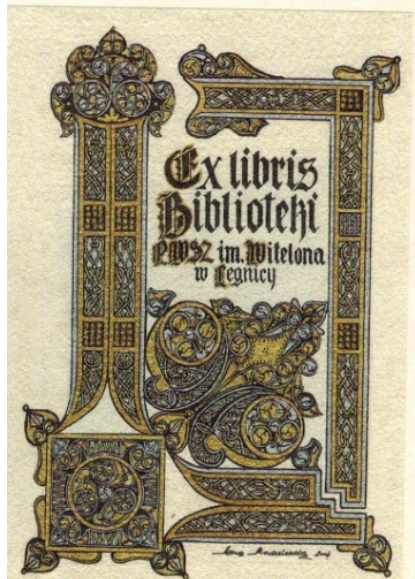
Ryc. 6. Ekslibris Biblioteki PWSZ w Krośnie

Źródło: *Wyniki konkursu na wykonanie ekslibrisu okolicznościowego...*, 2018

Swój ekslibris posiada także biblioteka PWSZ im. Witelona w Legnicy, jego autorką jest Anna Modzelewska (Ryc. 7).

Ryc. 7. Ekslibris Biblioteki PWSZ w Legnicy

Źródło: *Historia Biblioteki*, b.d.

Ekstlibrisów nie posiadają biblioteki PWSZ w Elblągu, Lesznie im. Jana Amosa Komeńskiego, Raciborzu⁷, Tarnobrzegu im. Prof. Stanisława Tarnowskiego⁸ i w Koszalinie⁹.

Wystawy ekstlibrisów

Prace, które wpłynęły do bibliotek PWSZ w wyniku ogłaszanych konkursów na ekstlibris prezentowane były na wystawach, uzupełniając w ten sposób uroczyste podsumowanie wyników i wręczenie nagród laureatom (Głogów, Kalisz, Chełm, Sulechów).

Wystawa prac nadesłanych na konkurs w Głogowie (2007) stała się także okazją do spotkania bibliotekarzy głogowskich księżnic (Iżycki, 2007). W Kaliszu (2009) ogłoszenie wyników i wręczenie nagród połączono z wystawą nadesłanych na konkurs prac. We Włocławku (2009) wernisaż wystawy pokonkursowej poprzedziło ogłoszenie wyników i wręczenie nagród oraz wykład pracownika biblioteki Edyty Książczak na temat „Ekstlibris – strażnik książki” (*Ekstlibris Biblioteki PWSZ*, 2009).

Równoległe z wystawą prac konkursowych w Czytelni Biblioteki Głównej w Chełmie (od 17 czerwca 2011 do 30 września 2011 r.) swoje prace prezentował chełmski artysta plastyk Jerzy Grosman (wystawa „Chełmianie i inni w ekstlibrisie”)¹⁰.

Uroczyste ogłoszenie wyników konkursu na ekstlibris uczelnianej biblioteki PWSZ w Sulechowie odbyło się 9 czerwca 2016 roku, a nagrodzone w konkursie prace prezentowano podczas uroczystych obchodów z okazji Wojewódzkiego Dnia Bibliotekarza i Bibliotek w maju roku następnego (*Wyróżnienia dla naszych uczniów...*, 2016; *Wojewódzki Dzień Bibliotekarza...*, b.d.). Nagrodzone i wyróżnione prace prezentowane są także na stronie internetowej PWSZ (*Wyniki konkursu...*, [2016]).

Wspomnieć należy, że poza pokonkursowymi wystawami znaków własnościowych, biblioteki były też organizatorami innych wystaw ekstlibrisów.

W 2013 r. Biblioteka Uczelniana PWSZ w Głogowie prezentowała 96 ekstlibrisów znakomitego artysty Czesława Wosia, m.in. znaki wykonane dla Jana

⁷ Informacja Piotra Muchy, dyrektora Biblioteki PWSZ, uzyskana pocztą e-mailową [23 października 2020].

⁸ Informacje uzyskane pocztą e-mailową [26–27 czerwca 2019]. Obecnie Państwowa Uczelnia Zawodowa im. Prof. Stanisława Tarnowskiego.

⁹ Informacja uzyskana podczas ogólnopolskiej konferencji naukowej dyrektorów bibliotek PWSZ „Od książki tradycyjnej do książki wirtualnej”, Kalisz, 4–6 września 2019 r.

¹⁰ Także informacje Moniki Iwaniszuk z PWSZ w Chełmie.

Pawła II, Wisławy Szymborskiej, Czesława Miłosza. Prace udostępnił Ośrodek Kultury Leśnej w Goluchowie (*Ekslibrisy Wosia...*, 2013).

Imprezą towarzyszącą VIII Głogowskim Dniom Nauki i Sztuki w lutym 2015 r. organizowanym przez PWSZ w Głogowie była wystawa prac autor- skich K. Kmiecia z Krakowa, doktora farmacji, grafika i autora licznych eksli- brisów („Ekslibris przyrodniczy Kazimierza Kmiecia”), zorganizowana w Bi- bliotece PWSZ (*VIII Głogowskie Dni Nauki i Sztuki*, [2015]).

W maju 2013 r. w Bibliotece PWSZ w Koninie prezentowano wystawę prac absolwentki tej szkoły Agnieszki Lipskiej pt. „Oblicza Exlibrisu” (Ryc. 8) (*Wernisaż wystawy...*, [2013]).

Ryc. 8. Zaproszenie na wernisaż wystawy „Oblicza ekslibrisu” w Koninie

Źródło: *Wernisaż wystawy...*, [2013]

Nie można też pominąć ekspozycji prezentowanej w kaliskiej PWSZ pt. „Kobieta i... Ekslibrisy z kolekcji Mieczysława Bielenia”, znanego warszawskiego bibliofila, członka Towarzystwa Bibliofilów Polskich w Warszawie, właściciela kolekcji ekslibrisów, liczącej ponad 12 tysięcy jednostek (maj 2018 – czerwiec 2019) (Ryc. 9).

Ryc. 9. Zaproszenie na wernisaż wystawy „Kobieta i... Ekslibrisy z kolekcji Mieczysława Bielenia”

Źródło: Skan, Ewa Obala

Podsumowanie

Eklibrisy bibliotek PWSZ wykorzystywane są zgodnie z pierwotną funkcją znaku własnościowego, czyli do sygnowania zbiorów bibliotecznych. Tak jest w przypadku Biblioteki PWSZ w Legnicy, Krośnie czy Kaliszu. W Głogowie stosowane są cztery eklibrisy, jeden służy do znakowania zbiorów, trzy inne wykorzystywane są okazjonalnie¹¹. W przypadku Legnicy informacja o tym, że książki oznaczane są eklibrisem, zamieszczona została w krótkiej historii biblioteki na stronie WWW (*Historia Biblioteki*, b.d.).

¹¹ Informacje Urszuli Zięby, dyrektor Biblioteki PWSZ w Głogowie.

Wszystkie książki ze zbiorów biblioteki PWSZ w Legnicy, która rozpoczęła swoją działalność w maju 2000 r., od roku 2004 „otrzymują eklibris, będący oryginalnym i unikatowym znakiem własności Biblioteki” (Tamże).

Zgodnie z intencją dyrektor Biblioteki Uczelnianej PWSZ w Kaliszu nagrodzone znaki własnościowe miały być wykorzystane jako eklibrisy placówki. Ostatecznie wybrano znak, który zdobył pierwsze miejsce i nim rozpoczęto oznaczanie książek, jako pierwsze eklibrisem opatrzone te, które wpłynęły do zbiorów w roku 2009 (Calka, 2009, s. 68).

Eklibris, wykonany w roku 100-lecia odzyskania przez Polskę Niepodległości dla biblioteki PWSZ w Krośnie przeznaczono do oznaczania materiałów bibliotecznych zakupionych do zbiorów biblioteki w roku 2018 (*Wyniki konkursu na wykonanie eklibrisu okolicznościowego...*, 2018).

Nie udało się ustalić, czy znak uznany za najciekawszy w konkursie ogłoszonym przez bibliotekę PWSZ we Włocławku wykorzystywany jest do sygnowania zbiorów.

Biblioteka PWSZ w Chelmie z kolei „wykorzystuje eklibris raczej okazjonalnie, nie jest umieszczony na całości księgozbioru. Znajduje on także swoje miejsce na folderach, plakatach i zaproszeniach wykonywanych na potrzeby biblioteki”¹².

Podkreślić trzeba, że ksiąźnice uczelniane państwowych wyższych szkół zawodowych traktują eklibris jako znak własnościowy biblioteki, w jednym przypadku wykorzystywany jest także do działań prowadzonych przez bibliotekę.

Prezentowana w 2014 r. w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Żaganiu wystawa eklibrisów z kolekcji Gustawa Lisa zatytułowana została „Z miłości do książek”. Odwołując się do tytułu tej ekspozycji można powiedzieć, że eklibrisy bibliotek tworzone z miłości do książek, stanowią ważny element wizerunku bibliotek, z pewnością nie tylko bibliotek wyższych szkół zawodowych.

Bibliografia

- Calka, Małgorzata (2009). Konkurs na eklibris Biblioteki Uczelnianej. *Biuletyn Uczelniany PWSZ Kalisz*, 4, 67–68.
- [Dunin, Janusz & Fluda-Krokos, Agnieszka] J.D., A. F.-K. (2017). Eklibris – supereklibris. W: A. Żbikowska-Migoń, M. Skalska-Zlat (red.), *Encyklopedia książki*. T. 1, Eseje. A–J (s. 612–616). Wrocław: Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego.
- Eklibris Biblioteki PWSZ* (2009). Włocławek.info.pl [online]. Pobrane 29 sierpnia 2019 r., z: <https://www.wloclawek.info.pl/wiadomosci/9248/eklibris-biblioteki-pwsz/>
- Eklibrisy Wosia w Bibliotece Uczelnianej* (2013). PWSZ w Głogowie [online]. Pobrane 18 sierpnia 2019, z: <http://pwsz.glogow.pl/eklibrisy-wosia-w-bibliotece-uczelnianej.html>

¹² Informacje Moniki Iwaniszczuk z PWSZ w Chelmie.

- Historia Biblioteki* (b.d.). Biblioteka PWSZ im. Witelona w Legnicy [online]. Pobrane 28 sierpnia 2019, z: <http://www.biblioteka.pwsz.legnica.edu.pl/strona-2-biblioteka-0>
- Iżycki, Maciej (2007). *Okazja do wymiany doświadczeń* [online]. Pobrane 25 sierpnia 2019, z: <http://miedziowe.pl/content/view/full/15292/189/>
- Konkurs biblioteki PWSZ* (2007). Głogów.info.pl [online]. http://www.glogow-info.pl/index.php?option=com_content&task=view&id=345&Itemid=2
- Konkurs na Ex libris Biblioteki PWSZ w Chełmie* (2011). [online]. Pobrane 12 sierpnia 2019, z: <https://chelmnaszemiasto.pl/konkurs-na-ex-libris-biblioteki-pwsz-w-chelmie/ar/c13-783506>
- Konkurs na ex libris Biblioteki PWSZ w Chełmie rozstrzygnięty* ([2011]). Biblioteka PWSZ w Chełmie [online]. Pobrane 19 października 2020, z: <http://biblioteka.pwszchelm.edu.pl/?p=299>
- Konkurs na projekt EX LIBRISU* (2018). Karpacka Państwowa Uczelnia w Krośnie [online]. Pobrane 19 sierpnia 2019, z: <http://archiwum.kpu.krosno.pl/biblioteka/aktualnosci-biblioteka/art,162,konkurs-na-projekt-ex-librisu.html>
- Sosnowska, Ewa (b.d.). *Wyróżnienie dla Julii Wojt w Konkursie na Exlibris Biblioteki Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Sulechowie* [online]. Pobrane 29 maja 2019, z: <https://zekolsko.edupage.org/text40/>
- VIII Głogowskie Dni Nauki i Sztuki 19–20 lutego 2015 r.* ([2015]). [online]. Pobrane 18 sierpnia 2019, z: <http://www.sp9.glogow.pl/wp-content/uploads/dninauki.pdf>
- Wernisaż wystawy Agnieszki Lipskiej „Oblicza Exlibrisu”* ([2013]). PWSZ w Koninie [online]. Pobrane 29 sierpnia 2019, z: <https://www.pwsz.konin.edu.pl/aktualnosci/5757-wernisaz-wystawy-agnieszki-lipskiej-oblicza-exlibrisu-3>
- Wojewódzki Dzień Bibliotekarza i Bibliotek w PWSZ* (b.d.). PWSZ w Sulechowie [online]. Pobrane 18 sierpnia 2019, z: <http://www.pwsz.sulechow.pl/uczelnia-menu/13-aktualnosci/707-wojewodzki-dzien-bibliotekarza-i-bibliotek-w-pwsz>
- Wyniki konkursu na Exlibris Biblioteki Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Sulechowie* ([2016]). PWSZ w Sulechowie [online]. Pobrane 19 października 2020, z: <http://www.pwsz.sulechow.pl/uczelnia/biblioteka/aktualnosci/594-wyniki-konkursu-na-exlibris-biblioteki-panstwowej-wyzszej-szkoly-zawodowej-w-sulechowie>
- Wyniki konkursu na wykonanie ekslibrisu okolicznościowego „100-lecie Niepodległości”* (2018). Karpacka Państwowa Uczelnia w Krośnie [online]. Pobrane 19 sierpnia 2019, z: <http://archiwum.pwsz.krosno.pl/biblioteka/aktualnosci-biblioteka/art,169,wyniki-konkursu-na-wykonanie-ekslibrisu-okolicznosciowego-100-lecie-niepodleglosci.html>
- Wyróżnienia dla naszych uczniów w konkursie na exlibris Biblioteki PWSZ w Sulechowie* (2016). LO w Sulechowie [online]. Pobrane 19 października 2020, z: <http://www.losulechow.pl/artykuly/411/wyr-nienia-dla-naszycy-uczni-w-w-konkursie-na-exlibris-biblioteki-pwsz-w-sulechowie>

Bookplate as an element of the image of libraries of the State Higher Vocational Schools

ABSTRACT: Each of the higher vocational schools in Poland established in 1998–2009 has a library. The aim of the article is to present bookplates academic libraries used to sign their book collections.

KEYWORDS: bookplate, library, State Higher Vocational Schools